

mogla za nje skerbeti, če jim zaslužka zmanjka, če jih bolezin zadéne i. t. d.

Soseske dobro premislite: kaj delate! Ne pustite, de bi bili naši opomini glasovi vpijočigo v pušavi!

Nova ministerska ukaza.

I. Minister pravice je ukazal, de se imajo postavne bukve berž začeti v slovanske jezike prestavljati. Za rusinski jezik (ruthenische Sprache) je bila v ta namén berž komisija odločena, ki ima to delo prevzeti, in ob enim je minister ukazal, de se ima to tudi kmalo v multanskim (moldauische), ilirskim in našim slovenskim jeziku zgoditi. Zraven tega ukaže minister pravice uradnikom, ki pri cesarskih sodnjiških gospóskah služijo, de nej se hitro hitro naučijo slovanskiga jezika tiste dežele, v kateri si kruh služijo, kér bo kmalo treba, v kancelijah vse v tistim jeziku pisati (ausschliessender Gebrauch der Landessprache), kteriga ljudstvo govori — sicer si morajo kje drugod svoj kruh iskati.

Ta ukaz je velike hvale vreden, de bojo saj enkrat omolknili tisti sovražniki, ki ne morejo zapopasti, de bi se moglo v kancelijah drugači kakor nemško pisariti.

Tako nej ravnajo ministri v vsih rečéh, ktere narodske pravice vtičejo, in nar bolj bojo ljudstvam vstregli. Ministri vedó, ktere dežele so po rodu nemške, ktere slovanske, ktere lažke i. t. d. Po ti vednosti nej **brez vprašanja ukažejo**: kaj se ima v eni, kaj v drugi deželi v kancelijah in šolah zgoditi, kar narodski jezik vtiče. Tako bo na enkrat konec vsih nasprotnih misel in vsim narodom se bo pravica zgodila.

Če bojo pa ministri v tacih rečéh, ki narodske pravice vtičejo, staro pot „um Bericht“ hodili, bo vprašanje zmirej take možé zadelo, kteri stariga navajeni, bojo večidel v stari rog trobili in bojo še očitno dokazali, kako škodljivo bi bilo, če bi se iz starih vojnic stopilo in če bi se narodom njih pravica dala!!! Vzrok tacih „Berichtov“ se lahko vgane.

Poslanci! ki ste namestniki ljudstva v deržavnim zboru, storíte ta predlog ministram: de naj se v rečéh narodskih ustavnih pravíc vladarstvo postavi čez vse stranke (sie möchten sich über alle Partheien stellen), in dokler ne bojo novi deželni zbori svojih notranjih reči sami poravnovali, nej ukažejo ministri brez vprašanja: kaj se ima v šolah, kaj v kancelijah zgoditi, de bo narodom perva pravica — njih jezik — obvarovan.

II. Z dovoljenjem presvitliga cesarja so dali ministri 30. dan prosenca začasni cerkveni ukaz na znanje, v kterim 2. razdelk takole zapové:

„Prestop od kristjanske vére h kaki drugi véri je vsacimu perpušen, ki je 18. léto spolnil — samó tolé ima storiti, de gré k fajmoštru ali dušnimu pastirju svoje fare, in mu vpríčo dvéh mož ta prestop oznani; čez 4 tedne ima pa spet z dvema pričama k fajmoštru ali dušnimu pastirju priti in poterditi, de pri svoji volji ostane. Fajmošter ali dušni pastir je dolžan, po tém prestopniku pismo dati, ktero ta prestop skaže. Ako bi dušni pastir tega pisma iz kakoršniga vzroka ne hotel dati, ga imate pričú oblast dati. S téma dvema pismama gré prestopnik po tém k dušnimu pastirju tiste vére, h kteri želí prestopiti — in prestop je gotov.“

Mislímo, de ta ukaz ne bo nobenimu Slovincu zoper, zakaj kdor ima terdno katoljško véro, bo ostal, kar je: pravi katoljčan, če mu je tudi prestop h kaki drugi véri po novi postavi polajšan. Kdor pa prave vére nima, nej raji odstopi iz katoljške družbe, de dalje pohujšanja ne daje s svojim slabim zadržanjem.

Iz deržavniga zbora.

Pretečeni teden je deržavni zbor na dalje sklenil:

§. 4 „Le po sodnimu sklepu se kazin (štrafinga) odloči, in scer po tisti postavi, ktera je bila takrat veljavna, kader se je pregreha ali hudodelstvo dopernéslo.“

„Obsojenje k smerti je overženo.“ Če bojo tudi Cesar poterdili ta sklep, se ne bo smel prihodnič nobeden več k smerti obsoditi. Več dni so se poganjali poslanci zavoljo te reči. Veči del izmed poslancov je govoril zato, de obsojenje k smerti je grosovinska navada starih támnih časov. Posebno goreče zoper obsojenje k smerti je govoril neki duhoven, gosp. Sidon po imenu, ki je dokazal, de obsojenje k smerti ni človeško ne kristjansko, in de tudi ne straši hudodelnikov. Noben človek nima pravice družimu življenja vzeti, ki je dar božji; če kdo kdor kakiga družiga umori, dopernese hudodelstvo: ali pa sme pravična sodba hudodelstvo s hudodelstvom povračati, de vbijavca k smerti obsodi? Hudodelstvo ostane hudodelstvo, nej ga dopernese, kdor koli ga hoče. Nevaren in hudoben človek se da hudo kaznovati, če se v ječo za celi čas svojiga življenja verže, kjer se bolj spokorí, kakor o 3 dneh, ko je k smerti obsojen. — Nekteri so govorili tudi za obsojenje k smerti; sklep vsiga pa je bil, de je 197 poslancov bilo zoper, 106 pa jih je bilo za obsojenje smerti; tedej je bilo obsojenje k smerti po večini glasov overženo. — Nekteri so hotli, de bi se ta sklep berž Cesarju v poterjenje poslal, de bi se postava dala, de ne smejo nikjer nobeniga (tedeje tudi na Ogerskim ne) ob glavo djati — pa ta predlog je bil po večini glasov zaveržen, in to je práv, če premislímo, de puntarska Košutova derhal je pahnila Dunajčanje v to nesrečo, in de bi zdej ravno ta derhal izsnéta bila od tega, kar je zapeljance zadélo.)

„Kazin očitniga dela in očitniga postavljanja na odér (Bühne) hudodelnikov, životno tepenje, vžiganje zamnjev na život in odvzetje premoženja je overženo.“

§. 5. Hišna pravica je nerazžaljiva. Preiskanje stanovaljša in pisem, ali odvzetje pisem je le po sodnim ukazu ali po zapovedi občinskiga glavarstva v primerlejih in načinih od postave odločenih pripušeno.“

„Nerazžaljivost hišne pravice ni zadržek, pri samim djanju zalezeniga, ali od sodništva zasledovaniga zapreti.“

§. 6. Skrivnost pisem se ne sme kratiti in odvzetje pisem se sme le po sodniškim ukazu in po vodbah postave zgoditi.“

„Postava zaznamva uradnike, kteri so za razžaljenje skrivnosti pošti izročeni pisem odgovorni.“

§. 7. Pravica prošnje in nabera podpisov na prošnje ni omejena.“ —

Iz poslancov vsih deželá so odbrali nektere može, ki so prevzéli srenjske ali soseskine postave izdelovati. Izmed krajnskih poslancov so izvolili dohtarja Ovjača v ta odbor, ki je bil več lét kantonski komisar na deželi, tedej je v teh rečéh dobro znajden mož.

Povedka od Ljubljanskiga dohtarja.

Iz Ljubljane jo je perpihal en mazač, (Quaksalber) pred Božičem ene dni, in je tukej po Dolenskim ozdravljaj živino in ljudi, kér se je štulil strašno prebrisane glave biti. Pri nas je ozdravljaj eniga možá in eno ženo, ki sta na zdravim sercu bolna, — druge bolezní namreč nimata, kakor de se gerdo gledata kot pès in mačka. Ženi je obljubil, de jo bo mož posihmal bolj ljubil — ko mu je polno mavho naložila. Potem gré naprej, pride k enimu

kmetu, in gospodinji pripoveduje, rekoč: „pri vas je narejeno (začarano), vi bi imeli lahko lepši svinje.“ Potem gre kadit po svinjaku, križe dela iz kota v kot, na tó najde pod pragam vzrok (vrzah), zakaj de se svinje ne redijo — namreč eno svinsko čelust in en čevelj. To čudo viditi, so mu nosili vina gori, de se dva dni od te hiše ni ločil. Na to pride sosed leté gospodinje, ga prosi, de bi mu v hlev šel gledat njegove teleta, ki se mu slabo redijo. Tje pridši, je spet kadil po hlevu, — kér pa poprej ni imel priložnosti, kaj podvreči, ni mogel vzroka spod praga skopati, ampak rekel je, de bo drugo pot nazaj prišel, in de bo začarane živinčeta ozdravil, kér mu je danes zdravila zmanjkalo; — za tak dober svet so mu tudi tukej bokal vina dali. Med tem pa pride nek pameten kmet noter v hišo, ki ga je poznal, de ni zdravnik — ampak le slepár. Kmalo se je mazač izmuzal iz hiše in je kopita pobral — Ljubljanski dohtar! Sosedje varite se tacih goljufov!

J. Zepič, kmet.

Novičar iz Ljubljane.

31. dan prosenca je telegraf, ki je iz Dunaja skozi Gradec in Celje v Ljubljano peljan, pervikrat začel svoje opravilo — to je, oznanila in novíce iz imenovanih mést v Ljubljano, in iz Ljubljane na Dunaj nositi. Kér marsikteri naših bravcov ne vé, kaj de je telegraf, bomo drugikrat kaj več od te neizrečeno umetne naprave povedali, ktera od zvunej nič družiga ne kaže, kakor čez visoke kole napet drat, po katerim se novíce iz eniga kraja v drugi kakor blisk hitro oznanujejo. — Pervo léto zdravilske šole (Chirurgie) se ne bo več začelo v Ljubljani, kér je minister úka terdno sklenil, de imajo počasama po celim cesarstvu vse take šole jénjati in prihodnjíc le dohtarji, ne pa več kirurgi (padarji) zdravniki biti. Ne vémo: ali bo ta sklep menj premožnim krajem dopadel, če ne bo deržava dohtarjev plačevala, kér je dosti kirurgov po deželi, kateri so práv umni in zvedeni zdravniki. — Iz več krajev Krajskiga smo pretečeni teden slišali, de se silne razpértije zavoljo posekovanja lésa godé, tako de morajo vojaki iti, mir delat. Žalostno je, de nimajo modri in pošteni možjé toliko zaupanja pri svojih sosedih, de bi se take reči po postavni poti poravnale. Pa nekteri ljudjé so kakor živina, nič se jim ne da dopovedati. Mi ne vémo: čigava reč de je pravična: ali kmetov ali grajšin, kér vsih okoljšin na tanjko ne vémo, de bi zamôgli to reč razsoditi, — pa to dobro vémo: de bo vsak pravico dosegel, če je njegova reč zares pravična, in de se pravica le po postavni poti doseže, ne pa z ruzvujzdanostjo. Ali niste brali, kaj je minister po oznanilu 5. lista Novíc na gosp. Ambroževo vprašanje odgovoril? — Slovensko društvo v Ljubljani je na-se vzélo natis postavnih bukev v slovenskim jeziku, ktere posebni odbor učenih mož iz nemškiga prestavlja in kateri prestavek nej bo v prevdarek in popravek zvedenim možém po Slovenskim izročén. — „Slovenija“ bo tudi svojim bravcam prinesla ta celi prestavek.

Ali je res ali ne?

Od kantonskiga komisarja v L o k i gosp. Wörzerja se pripoveduje v 11. listu Slovenije, de je dal pri kmetih podpise nabirati, de bi se nemški jezik v kancelijah po deželi obderžal? Bog nas obvari, če cesarski uradniki sami ne poštujejo ministerskih ukazov!!

Novičar iz mnogih krajev.

Pretečeni teden je bil spet srečen za našo armado na Ogerskim; vojske pa vender še ni konec, kér Košuta še zdej niso v pest dobili. Ban Jelačić je bil nekaj zbolel, pa je že spet dober. — Na Laškim se priprav-

lja naša armada na novo vojsko; une dni je je nekaj nagloma marširalo ponôci iz Milane na ravnine proti Piemontezki méji. — V Rimu so še zmirej velike prekucije. Na Krajskim so se začele molitve za Papeža. — V Parizu in sploh na Francozkim se slaba kaže, in 29. prosenca se je bilo v Parizu hudiga punta bati zoper sedanje ministre in Napoljona, kteriga je puntarska derhal umoriti namenila. Nekteri hočejo spet kralja nazaj, kteriga so lani v ravno tem mescu spodili. Francozje ne bojo nikdar mirú dali, kér je veliko preveč ljudi, ki nimajo nobeniga praviga zaslužka, zraven tega pa prevročo kri. — Na Dunaji še zmirej nekteri nepokojneži ne dajo mirú in strelajo na vojake. To je primoralo poglavarja Weldna, de je ojstro zapoved dal, de bo vsak po vojniški sodbi obsojen, pri katerim bojo kako orožje našli, in soseska, v kateri tak človek prebiva, bo móglá tavžent do 20 tavžent goldinarjev kazni (štrafinge) plačati. — Kolera na Dunaji dozdej po malim okoli sega; do konca prosenca je v vsim skupej 65 ljudi na koleri umerlo. — Cesar so 29. prosenca obiskali v Pragi svojiga strica, poprejšnjiga cesarja Ferdinanda, kjer so Jih z velikim veseljem sprejeli. Govori se, de se bojo naš Cesar iz Olomuca v Klosterneuburg, mestice poldrugo uro nad Dunajem, preselili. — Mladi Horvat, vojak družiga Otočanskiga regimenta, Sava Knežević po imenu, sloví po celim Dunaji zavoljo nepremakljive zvestobe v svoji službi. Pri veliki povodnji na Dunaji je stal unidan pervikrat na straži — in že je bilo v veliki nevarnosti njegovo življenje — vender se ni ganil iz mésta, dokler niso po-nj prišli. Taki vojaki so pač zlatiga denarja vredni. Dunajčanje pa tudi to spoznajo in že je mladi Horvat dobil lepe darove za to. — Frankobrodski zbor je po dolgim pričkanji sklenil, de prihodnji glavár Nemčije se ima nemški Cesar imenovati. Bog mu dajsrečo, kdor koli bo! Zdej se še ne vé: ali bo Prajsovski kralj ali Avstrijanski Cesar, ali pa — nobeden. — Nova rekrutirenga bo povsod obilna, zató kér iz Madžarskiga in Laškiga ne bomo nič novincov dobili. Pravijo, de se bo 5. sušca pri nas lozanje začélo. — Cesarski uradniki (Beamten) se bojé povabilo dobiti, de naj k novimu 6. bataljonu kot oficirji pristopijo. — Nadvojvoda Janez je poslal na svečnice dan iz Frankfurta Ljubljanski kmetijski družbi povabilo nemškiga kmetijskiga zbora, de nej bi pristopila v politiško zavézo z nemškim družtvam. Odgovor na to poželjenje je že dal velki zbor krajske kmetijske družbe (poglej list 5. str. 20).

Slovencom v mestu in na deželi na znanje!

Slovensko društvo v Ljubljani bo napravilo v gledišu v četertek 15. tega mesca vsim rodoljubam vesel večér s petjem, govori, in s predigro „Divice Orleanske.“

Današnjimu listu je pridjan 5. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	3. svečana.		5. svečana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	21	2	36
1 » » banaške	2	30	2	52
1 » Turšice.....	1	21	1	35
1 » Soršice.....	—	—	—	—
1 » Reži.....	—	—	1	40
1 » Ječmena.....	—	—	—	—
1 » Prosa.....	1	26	1	25
1 » Ajde.....	—	—	1	9
1 » Ovsa.....	—	—	—	50